

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 854.

CHICAGO, ILL., 24. JANUARJA (January 24th), 1924.

LETO—VOL. XIX.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2364.

DOLARSKE STRANKE ZA DOLARSKO DEMOKRACIJO.

Nevidna ameriška vlada se pripravlja na predsedniške volitve brez posebnega šuma. Za vrišč skrbe političarji, ki izbirajo kandidate in sedeže konvencij. Denarna oligarhija je zainteresirana na teh volitvah, kakor na vsakih drugih. Ona niti malo ne misli, da je politična akcija zanjo brez pomena. Ona ve veliko bolj kakor delavci, da njen kandidat ne bi mogel zmagati brez delavskih in farmerskih glasov. Kakor navadno, so denarni interesi tudi v tej kampanji na strani obeh strank. Šele ko so konvencije končane, se odločijo v večini za tistega kandidata, o katerem mislijo, da bo najložje zmagal. Zadnjič so se odločili za republikansko stranko in njenega kandidata, ker je imel največ upanja na zmago. Toda kampanjo demokratske stranke so financirali kapitalistični interesi ravno tako kakor republikanske; na obeh konvencijah so imeli svoje "opazovalce", in na obeh so skrbeli, da so bili sprejeti taki programi, ki so bili njim v prilog. Vse drugo je bilo le pena, le fraza za vabo volilcem.

Republikanska stranka bo imela svojo nominacijsko konvencijo v Clevelandu. Za veliki Mestni Avditorium ji ne bo treba plačati nobene najemnine. Clevelandski trgovci, hotelirji in drugi, ki imajo denar, so se zavezali pokriti vse stroške konvencije. Poleg tega bodo prispevali precej tisočakov v kampanjski fond.

Demokratska stranka bo zborovala v New Yorku. Konvenčni prostori jo ne bodo stali ničesar. Razun konvenčnih stroškov bodo prispevali Newyorčanje \$205,000 v kampanjski fond demokratske stranke.

O tem bi morali razmišljati tisti delavci, ki se jeze, kadar jih nadlegujejo socialistični agitatorji za prispevke. Republikanci in demokratje niso v stiskah za sredstva. Mi moramo plačati najemnino za dvorano, kjerkoli zborujemo. Trgovci in kapitalisti nas ne podpirajo. Kapitalistično časopisje ne agitira za našo stranko.

Ako morejo kapitalistične stranke prirejati svoja zborovanja s tako velikanskim pompom, je to raditega, ker imajo sredstva. Masa ljubi pomp, pa prihaja zraven ter misli, da ona

odloča, kdo bo kandidat in kakšna naj bo platforma.

Za konvencijo demokratske stranke so se potegovala mesta New York, Chicago, St. Louis in San Francisco. Tozadevni odbor mesta San Francisco je ponujal demokratski konvenciji poleg pokritja konvenčnih stroškov še vsoto \$200,000, Chicago \$125,000, St. Louis približno toliko in New York \$205,000. Vsota, ki jo je ponudil New York, je bila najvišja, in glavni odbor demokratske stranke jo je sprejel.

Konvencija se bo vršila najbrž v Madison Square Gardnu, ki ima 12,000 sedežev. Preuredili ga bodo za to konvencijo, da bo imel 20,000 sedežev.

Zadnja konvencija demokratske stranke l. 1920 se je vršila v San Franciscu. Ob tej priliki je prišlo v mesto nad 40,000 tujcev; v teku 11 dni, ko se je vršila konvencija, se je trgovski promet zvišal za 50%, kar je prineslo trgovcem in hotelirjem nad \$6,000,000. Newyorški trgovci, hotelirji, lastniki gledališč itd., pričakujejo, da bo privedla demokratska konvencija v New York nad 200,000 tujcev, ki bodo potrošili najmanj \$30,000,000. Konvencije kapitalističnih strank pomenijo torej tudi žetev za trgovce, hotelirje itd.

Eden demokratskih kandidatov, ki se poteguje za predsedniško nominacijo, je William G. McAdoo, bivši član Wilsonove administracije. Njegov kampanjski odbor je takoj, ko je bilo mesto New York imenovano za sedež konvencije, najel za svoje urade eno celo nadstropje v hotelu Vanderbilt, kampanjski odbori drugih predsedniških aspirantov pa imajo tudi svoje urade, ne samo v New Yorku, ampak v vseh državah te republike.

Kampanje za kandidate kapitalističnih strank stanejo ogromne vsote.

Kdo jih prispeva?

Kapitalisti seveda!

Kapitalisti, da, ampak kje dobe kapitalisti denar?

Tudi o tem morajo delavci razmišljati.

Miljone, ki jih dajo kapitalistični interesi republikanski in demokratski stranki, so indi-

rektno prispevali tisti, ki delajo. Kapitalisti vlečejo dobiček od svojih podjetij. Ako bi ta podjetja počivala, ne bi delala profitov. Z drugimi besedami: Milijonarji ne bi vlekli milijonskih dobičkov, ako bi jih ne nagromadili delavci s svojim produktivnim delom. Delavci so torej tisti faktor, ki financirajo kapitalistične stranke, in tega bi se morali zavedati.

Socialistična stranka bo imela v tem letu svojo konvencijo, na kateri bo nominirala svojega predsedniškega kandidata. Vodila bo svojo kampanjo in učila ter vabila volilce v svojo organizacijo. V stanju bo opraviti le toliko dela, kolikor ji bodo dopuščale finance in njena organizirana moč.

Kadar pride k vam agitator in vas vpraša za prispevek v kampanjski fond soc. stranke, prispevajte po svojih močeh. Ako se prištevate k razredno zavednim delavcem, se pridružite socialistični stranki.

Naši nasprotniki so močni, ker jim je delavstvo dalo moč in jim pusti vladati. Mi bomo močni, kadar bomo porabili naše sile zase, in bomo vladali, kadar postanemo dovolj zavedni in organizirani.

Utopistične sanje, ki so prežele nezadovoljne mase po končani vojni, izginjajo. Treba se je prijeti dela, kajti svetopisemskih odrešenikov ni in jih ne bo. Rešitev je v nas. Pridružite se vsi stranki resnega dela, in ta je socialistična stranka.



Radikalizem besed in radikalizem dejanja.

John Rastohar je zelo radikalen. Socialistična stranka mu je prekonservativna. Kaj bi z njeno počasnostjo! On se bolj "strinja" s komunisti, ker so radikalni in mislijo tudi "nekaj napraviti". John Rastohar ne pripada nikamor. Bil je en čas v socialističnem klubu, pa je počasi izostal. "Čemu bi plačeval članarino stranki, ki še ni ničesar dosegla," je dejal nekoč tajniku, ko ga je opozoril, da je zaostal s članarino. "Če bom kam pristopil, bom šel h komunistom, kajti jaz sem sedaj komunist — saj veš, kaj se to pravi?" je pojasnjeval začudenemu tajniku, ki je na tako lep način izgubil radikalnega člana.

John Rastohar pa v praksi ni tako radikalen kakor v besedah. Dasi je brez posebne intence in ne poseduje zmožnosti, se rine v ospredje pri raznih društvih in "narodnih akcijah". Član je čitalnice, katere geslo je "vse za narod in izobrazbo na narodni podlagi." Ko se je pričela akcija za narodni dom, je bil Rastohar med prvimi. Navduševal je druge na

sejah, pomagal pobirati prispevke, delal na veselnicah in pisal bodrilne dopise.

Ko so pričeli kopati temelj, so priredili neko nedeljo prvo veliko slavnost. Ženske so nastopile v narodnih nošah, otroci s slovenskimi in ameriškimi zastavami, godba je igrala "Hej Slovani", "Lepa naša domovina" in ameriško himno, predstavniki vseh društev v naselbini pa so povzdigovali naprednost naselbine v deveta nebesa in še višje. Rastoharju niso dali priliko imeti prve besede na tej slavnosti. Bila je prelepa in mnogo jih je bilo (nekateri prav "radikalni"), ki bi se radi pokazali. Rastoharju pa so dali važen odbor: "Ti boš imel veselico čez," so mu dejali. "Ti jo boš vodil in pazil, da bo šlo vse po redu." Rastohar je pazil, delal in točil za baro in naganjal druge k delu. Ko so zvečer prešteli dohodke in napravili račun, so videli, da je priredba prinesla več stotakov čistega dobička. Rastoharja so na seji po veselici pohvalili, govornikom pa so peli hvalo v dopisih.

Dom je bil dograjen. Povabili so govornike od blizu in par tudi od daleč. Nekateri izmed njih so bili radikalci, kadar so zabavljali zoper socialistično stranko, v govorih na slavnosti pa so prekašali najbolj šovinistične govornike.

Parada je bila "narodna", govori "narodni", noše "narodne", in tudi kleli, pili in kvantali so "po narodno". Rastohar je bil v pripravljalnem odboru in je pazil, da se je vse vršilo natančno po programu. Nekdo je prišel v dvorano in ponujal knjige in socialistični list. Rastohar, buden človek, je prišel k njemu in ga opozoril: "Priatelj, nimam nič proti, če prodajaš te reči, ampak vidiš, tukaj ni mesto za to. Tu so zastopane vse frakcije, pa ne smemo nikogar žaliti. Prosim te, ne 'badraj' ljudi s tem." Tako je govoril naš Rastohar, ki je drugače čisto radikalen človek.

V domu so končno našle zavetje vse organizacije, katoliške pa najbolj, dasiravno pri začetni kampanji niso hotele sodelovati. Socialistični klub zboruje v drugih prostorih. V Domu se ni počutil doma. Njegove člane so gledali kakor nekakšne tujce, ki jih ni treba blizu.

Rastoharji delajo delavski stvari veliko škodo. Ker govore "radikalno" in pripovedujejo, da je socialistična stranka preveč "konservativna," jim mnogi verjamejo in jih res smatrajo za "radikalne".

Rastoharje najdete v vsaki naselbini in imamo jih celo v socialističnih organizacijah. Mesto da bi bili aktivni, pobijajo akcije, ki jih podvzemajo klubi. Mesto da bi bodrili nove člane in navajali neorganizirane delavce v organizacijo, jim jemljejo s svojo jokavostjo pogum in s svojim kritiziranjem vero v socialistične nauke.

In tako velja tudi tukaj rek: "O Bog, varuj nas naših prijateljev, sovražnikov se bomo že sami ubranili."

“Tretja” stranka in ameriška delavska stranka.

W. R. Snow.

V raznih takozvanih radikalnih in progresivnih krogih od časa do časa tarnajo, da potrebujemo v tej deželi pravo tretjo ali *delavsko stranko*, ki bo predstavljala politične potrebe ameriškega delavskega razreda.

Nasvete v tej smeri podajajo razni ljudje v raznih strujah; želje mnogih je, da naj se ustanovi nekaka srednja stranka, ki si bo v stanju priboriti spoštovanje in v kateri bo mogoče sodelovati na političnem polju farmarjem, delavcem in progresivcem, organiziranim in neorganiziranim. Komunisti pravijo, da potrebujemo *razredno delavsko stranko*, ki bi bila zagovornica delavskih interesov in interesov izkoriščanih farmarjev, farmarska-delavska stranka pa je mnenja, da so ti komunistični klici le glas vpijočega v puščavi. Workers' Party in pozneje federativna farmarska-delavska stranka sta poskušali najti pot v pravo politično stranko ameriškega delavstva — vse brez uspeha. Nekateri socialisti, ki so izgubili vero v svojo stvar, z vso resnostjo povdarjajo, da potrebujemo pravo *ameriško delavsko stranko*.

Mi imamo oboje, tretjo stranko in delavsko stranko, ki sta posebljeni v SOCIALISTIČNI STRANKI, katera je stala v ospredju težkih bojev za delavske interese skozi četrto stoletje, vedno neupogljiva, zmerom zvesta delavski stvari; ta stranka se ni odmaknila od svojega programa; kakor v prošlosti, je njen program tudi sedaj: Odpraviti bedo, iztrebiti vzroke, ki povzročajo vojne, in zgraditi družabno uredbo, v kateri bodo vsi, ki delajo, imeli enake priložnosti do uživanja dobrin—produktov svojega dela. V tej družbi bo moral vsakdo, ki bo zdrav in fizično ter duševno sposoben, opravljati kako koristno delo—koristno zanj in za skupno družbo.

Da, SOCIALISTIČNA STRANKA JE OBOJE — TRETJA STRANKA IN EDINA RESNIČNA DELAVSKA STRANKA, vršeča politični boj za interese delavskega ljudstva.

(“Chicago Socialist”).

Individualistične misli.

Med nasprotniki socializma nahajamo neko posebno vrsto ljudi, ki so raztreseni po različnih strankah ali pa stoje izven vsake stranke, in nimajo pogostoma nobene hudobije v svojem srcu. Pod njihovo zastavo se zbirajo pač pogostoma tudi povsem nizkotni sebičneži, ki ne marajo priznati pravih razlogov svojega sovraštva, pa si zato radi izposojajo druge argumente, v resnici ali pa dozdevno bolj plemenite od njihovih, in jih tedaj izrekajo kot svoje. S takimi nasprotniki se tukaj ne mislimo baviti, temveč le z onimi, ki stoje pošteno na individualističnem stališču.

Tudi tukaj se moramo zelo omejiti, zakaj individualizem ima toliko različnih nazorov, da jih nikakor ni mogoče spraviti pod en klobuk. Individualizem se lahko razlaga na najraznovrstnejše načine; in vse, kar se more različno razlagati, se tudi res od raznih ljudi različno razlaga.

To dejstvo lahko opazuje vsakdo, če obrne svoje pažnje na primer na krščanstvo, na to skoraj dvatisoč let staro gibanje, ki je razširjeno po vsej obljudeni zemlji in daje vsakemu razumnemu človeku dovolj prilike za opazovanje.

Pravijo, da je krščanstvo utemeljil Jezus Kristus. To mnenje sicer pobijajo raziskave moderne znanosti, ki boljbolj utrjujejo sklep, da ni nikdar živela oseba, ki jo evangeliji imenujejo Jezus Kristus. Med protestantovskimi teologi jih je mnogo, ki smatrajo Pavla za pravega ustanovitelja krščanstva. Ali tudi zgodovinska eksistenca Pavla je dvomljiva in nekateri raziskovalci jo odločno porekajo.

Toda vse to je postransko in naš namen ni, da bi se tukaj bavili z vprašanjem, kako je nastalo krščanstvo. Zadostuje nam dejstvo, da ima beseda “krščanstvo” gotov pomen; ta izraz označuje gotovo filozofijo, ki jo skuša v svojih naukih utemeljiti. Morali bi pač nedvomno misliti, da mora biti pomen krščanstva le eden; le ena filozofija more biti jedro krščanstva, le en nauk se more izvajati iz nje. Vsaka drugačna filozofija, vsak drugačni nauk mora biti nekrščanski.

Ali je v praksi res tako?

Kdor dobi danes nalogo, da naj pove, kaj je krščanstvo, pride v največjo zadrego. Tisoč ljudi razlaga krščanstvo na tisoč načinov. Razni nazori in razne razlage so napravile iz krščanstva dolgo vrsto sekt — v Zedinjenih državah jih štejejo okrog dvesto, rajši več kakor manj — in kdor misli, da vsaj člani posamezne sekte soglašajo, se zopet moti.

Nekdo veruje, da je bil Kristus Bog — pa se imenuje kristjana.

Nekdo veruje, da je bil Kristus le človek,

V eni prihodnjih izdaj “Proletarca” bomo pričeli priobčevati zanimivo povest

MARIŠKA,

ki jo je spisal znani slovenski pisatelj Angelo Cerkvonik. “Mariška” ne bo priobčena v nobenem drugem slovenskem listu.

brez božanske nature — pa se imenuje kristjana.

Nekdo veruje, da ni bilo Kristusa, da je krščanstvo nastalo kot plod raznih razmer, o katerih se tudi razhajajo mnenja — pa se imenuje kristjana.

Nekdo veruje, da je Kristus obljubil pravičnim nebesa po smrti — pa se imenuje kristjana.

Nekdo veruje, da je Kristus, govoreč o nebesih, mislil le na blaženo življenje na tem svetu — pa se imenuje kristjana.

Katoliško krščanstvo rešuje taka vprašanja na svoj način, s svojimi dogmami. Pa vendar nimajo katoličani enakih nazorov, temveč najdemo med njimi od najbolj ortodoksnih vernikov, prisegajočih na vsako besedo v papeževih bulah in enciklikah do popolnih skeptikov vse mogoče odseve. Katoličanstvo uči papeževo nezmotljivost; cele legije katoličanov se posmejujejo temu nauku; katoličanstvo uči "brezmadežno" spočetje; gotovo ni polovice katoličanov, ki bi verjeli v to dogmo.

Kdor ima časa, lahko našteje na tisoče nasprotij v nazorih in razlagah. In kakor je z besedo "krščanstvo", "katoličanstvo", tako je z nešteto izrazi, s katerimi se je prvotno hotelo označiti nekaj popolnoma določenega, ki pa v krajšem ali daljšem času izgube svoj precizni pomen.

Če se govori o individualizmu ali o individualistih, se torej tudi s temi besedami ne pove nič natančnega, namreč nič tako natančnega, da bi bilo v vseh svojih delih, v vseh posameznostih jasno določeno, nedvomljivo. Sto individualistov se lahko razlikuje v stoterih rečeh. Ekskajzer Viljem je veroval v svoj osebni poklic, v svojo osebno vzvišenost; veruje, da ga je Bog izmed milijonov izbral za vidnega gospodarja sveta, medtem ko so milijoni le čreda. Kajzer Viljem je individualist. Mister Maloglav si misli: Brigaj se zase, glej, da boš dobro jedel in pil, vse drugo je od muh. Mister Maloglav je individualist. Generalni pravdnik Daugherty misli, da ima vsak človek v Zedinjenih državah enako možnost, da postane prezident ali da nabere milijone, ampak nekateri dosežejo to, ker imajo v glavi možgane, drugi pa ne, ker imajo slamo pod lobanjo. Generalni pravdnik Daugherty je individualist. Roparski morilec uvaža: Tisti, ki ga napadem, je slabjši od mene; to je njegova krivda; jaz sem močnejši od njega, to je moja prednost; čisto prav je, da ga oropam in eventualno ubijem. Ta roparski morilec je individualist.

Zopet bi lahko našteali tisoč takih raznoterosti ki se pa lahko vse uvrste pod zglavje "Individualizem".

(Dalje prihodnjič.)

Mojzes ali Darwin

spisal

Dr. A. DODEL,
vseučiliški profesor v Curihu.

(Nadaljevanje.)

Po mojem mnenju so dogodki ob Darwinovi smrti in njegovem pokoju nedvomljiva manifestacija napredka večine. Prirodoslovje se je razvilo v svetovno silo, o njegovi moči in njegovem blagoslovu morajo pričati celo pridigarji in odmevajo stene opatije westministerske.

Človeštvo se ne more vekomaj upirat moči resnice! To je tolažba — velika tolažba! To je upanje in vesela obljuba!

Kaj morejo proti takšni obljubi vse vatiškanske kletve nad novejšim prirodoslovjem, kaj zamore proti takšni svetovni sili nevedna borniranost in jezo in sovraštvo pihajoči fanatizem vsakovrstnih verskih potuhnjenecv? — Z železnim korakom napreduje razvoj in tega se hočemo veseliti!

V tem so pa bili drugje, — v Ameriki in tudi na Nemškem vrli duhovni, ki so se potrudili študirati razvojni nauk in so iskali izhod, da bi izpeljali zveste prijatelje verskega mišljenja in življenja iz bogoslovske zmešnjave golega zaničavanja na višine znanstvene luči. Naj omenim najznamenitejša dva teh prijateljev resnice: ameriški pridigar *M. J. Savage*, ki je izdal znamenito, naravnost krasno knjigo: "*Vera v luči Darwinovega nauka*", potem nemški teolog *dr. R. Schramm*, stolni pridigar v Bremenu, ki je prevel in izdal Savagejevo knjigo v nemščini. (Lipsko, Otto Wigand, 1886.)

To knjigo preveva duh, ki ga ne morem bolje označiti kakor z izrazom: *Nazarenska resnicoljubnost!*

Tukaj je odkrito priznано dejstvo, da je razvojni nauk

"pri naravoslovcih takorekoč že dognana stvar, in sicer ne samo kot pomožna teorija za postanek posameznih vrst, temveč kot *glavni princip* pri razlaganju vse rasti in vsega življenja na zemlji."

Tako stoji dobesedno in potem dalje:

"Zato je tudi *njega daljno razširjanje med ljudstvom očitvidno le vprašanje časa, kakršnikoli vik in krik tudi zaženejo veliki duhovni nevednosti in praznoverstva, da bi to preprečili.*"

To pravi nemški teolog—vrli stolni pridigar *dr. R. Schramm*. Spoštljivo se priklonim pred pravim izpoznavanjem stvari, kakršno najdemo med današnjimi teologi tako čudoredko. (Odkar je izšel prvi natis tega bojnega spisa (v nemščini), je postalo pri možeh cerkve nekoliko bolje.)

Iz duhovite knjige amerikanskega pridigarja, čigar stališče o naziranju zadnjega vzroka vseh stvari in vsega, kar se zgodi, sicer ne morem nikakor deliti, čeprav ga spoštujem, hočem navesti le nekaj mest predgovora, da vidite, v kakšnem duhu opravlja ta teolog svojo službo:

Savage pravi: "Jaz mislim, da je prva naloga znanosti, kakor tudi vere vedno iskati resnico; kajti le resnica vodi k Bogu. Dalje mislim, da je zaprava časa, nepobitne resnice spravljati med seboj v soglasje. Vse resnice so že enota in ne rabijo nobene sprave."

"Le tisti, ki išče resnico, išče Boga."

"Prokletstvo za vero, kakor tudi za znanost je bilo od vseh časov misel, da je nekje konec raziskovanja. Na svetu smo minljivi duhovi sredi neskončnosti, in za minljiva bitja, ki se premikajo proti neskončnosti ni nikjer pristana; le predpravico in priliko imajo k večnemu raziskovanju. — — — Za vsemi temi različnimi, daleč se raztezajočimi, nezvezanimi deli, odkritji in poizkusi velike množice znanstvenih raziskovalcev stoji skupna vera, da je vsa znanstvena resnica le ena, da je vsemirje enotno in da so različne resnice le deli enega božjega vzroca, ki prepleta vse vidno krilo božanstva."

"Ta vera znanosti je večja, kakor vsaka, kar jih je dosedaj učila religija."

Savage-Schrammovo knjigo sem čital z velikim zanimanjem kmalu ko je izšla, in v pisatelju sem izpoznal teologa, ki *resnico res išče* in se je ne boji, ki resnico — v kolikor misli, da jo je našel — brez ovinkov priznava in ne ostane licemersko pri zmoti, ker jih je več, ki verujejo v njo, kakor prijateljev resnice. Takšni teologi so redki, posebno v naših dneh splošne zalaganosti.

Savage je prepričan, "da je vsa znanstvena resnica le ena in da je vesoljstvo enotno." Strinjamo se z njegovim nazorom, čeprav v nekaterih vprašanih nisva istega mnenja! Tukaj je prostor, kjer naj omenim, da nas morajo najnovejša odkritja kemije in fizike prepričati o tem, kar so razsvitljeni duhovi dosedaj le slutili: V vsemirju je le ena *pratvarina* in ena *pramoč*."

Vidite, moji dragi prijatelji, da se ekstremi skoraj dotikajo.

Prišel bo nekoč dan, ko ne bo več nobenih preprirov radi temeljnih verskih vprašanj, nobenih bojov za vero ali proti njej, za teizem ali proti njemu, nobene nesložnosti in podlosti radi verskih dogem. Takrat ne bodo več Boga — to je resnica — častili in oboževali samo ob Jordanovih vodah ali v Babilonu, ob bregovih Tiberi ali ob slanem jezeru v Utah, ne samo v temotnih mošejah, templjih in molilnicah, ampak na vseh gričih in gorah vse zemlje, na vrhuncih in ob znožjih himalajskega pogorja, kakor na pisanih planinah Alp in tudah ob Tihem morju, pod palmami Etiopije in na pustih pobočjih skandinavskih gora.

V skoraj nepojmljivi raznoterosti pojavov bodo spoznali *enotnost vsega bitja*. Prihodnost ima monizem; monoteizem (enoboštvo) je bila zadnja stopnja razvoja na lestvi, ki vodi do najvišjega razgleda nad kaosom dogodkov.

Tolikokrat nam očitajo nevedni nasprotniki prirodoslovske vede, da *nimamo nobene religije, in da jo hočemo odstraniti s sveta*. Nič ni manj utemeljeno, kakor to očitanje.

Seveda, z besedo religija so delali glavni najemniki "prave vere" precejšnje nepristojnosti. V svoji otročji omejenosti so proglasili in proglašajo še danes, da *imajo le oni sami vero*. Z besedo religija počenjajo isti humbug, kakor s pojmom svoboda. "Imeti religijo" pomeni pri njih: obenem biti omejen in ohol, obenem biti neumen in častihlepen, imeti na jeziku mir in istočasno vihteti nož, pridigovati ljubezen in istočasno sovražiti, zahtevati potrpežljivost in obenem biti nestrpen, proglaševati se za božje otroke in delati s peklenko zlobnostjo. Izdajajo se za vedoče in edino podučene o božji volji in mislijo pri tem le, kako bi proslavili svoj lastni tako mali in omejeni — jaz. Ravnotako posnemajo svobodo; svoboden biti pomeni pri teh svetnikih: imeti pravico za zasledovanje drugih, in mučiti svoje človeške brate in sestre ter jih podjarmljati in izsesavati. Da, da, to je "religija" in "svoboda" po srcu teh egoistov.

Tudi mi imamo religijo! — "Kaj? Prirodoslovec Darwinove šole naj ima tudi religijo?"

Kaj se pa pravi *religija*?

Prvotno pomeni beseda "religija" tolikanj kakor 'vez', in *mi* razumemo pod tem spoznanje, da smo od zunanjega sveta, od bližnjih, od narave in od vsemirja odvisni, da nismo neomejnjeni svobodni, temveč da nas s celoto veže vez prirodnih razmer. Ta zavest odvisnosti od vsega, kar je izven nas, in iz nje izvirajoči način mišljenja proti drugim je po našem naziranju religija.

Nekateri imajo zelo sirove verske nazore: opomin na vero v čarovnice, zlodje in duhove v krščanskih konfesijah, na prepričanje, da je nekrščeno dete večno pogubljeno, na kaznjivo-bedasto misel, da morajo biti drugi ljudje, ki ne mislijo natančno tako kakor mi, večno pogubljeni v peklenem žrelu. Vero poganov imenujemo sirovo, ker so oboževali klade, razne izrodke in živali. Kristjani imenujejo Mohamedovo vero meseno, ker je svojim vernikom obljubil v onem svetu krasno napolnjeni harem večno mladih, lepih žensk. Mohamed je imenoval krščansko vero neumno, ker je ustvarila za enega Boga *tri* božje osebe; Judje imenujejo krščansko vero napačno, ker Jezus Nazarenski sploh ni bil pravi Mesija in obratno imenujejo zopet kristjani judovsko vero krivo, ker so svojega lastnega Mesijo pribili na križ. Vsaka krščanska konfesija ali sekta trdi, da je *samo ona in nobena druga* v posesti prave, pristne vere. Kakor znano, imenujejo katoličani svojo cerkev edino zveličavno. — In koliko potokov krvi je teklo radi teh ver? Najstrašnejša grozodejstva so se vršila v imenu vere.

In vendar: Vsi ti, ki so tako delali in govorili, vsi ti, ki še tako govore, in bi radi zopet tako delali, vsi ti imajo religijo!

Poglejmo pa tudi nasprotno stran!

Ker sem bil že od nekdaj pristaš odkritosti in dosledni sovražnik vsakega svetohlinstva, zato ne bom odlašal, ampak podam tu izpoved svobodomisleca, ki zida edino na stališču sedanjega prirodoslovstva svoje ideale, in ki se je prilagodil razmeram sedanjega sveta, da bi v miru, toda brez hlapčevstva z drugimi ljudmi (če zasluzijo to ime) preživel sebi odmerjene dni v harmoniji z vsem bitjem lastnega malega jaz-a.

Prvič:

Najvišje, kar častimo, je resnica, kakor se razodeva v prirodnem in vesoljskem življenju. Vsakdor, ki jo hoče spoznati, koraka po istem potu, in naj nam bo brat in sestra, brez ozira na rojstvo, za prigojeno vero ali svetovni nazor, brez ozira na narodnost in pleme, brez ozira na politično mišljenje in tudi brez ozira na visočino takozvane omike! Kajti tisti, ki išče resnico, išče najvišje in v tej želji po spoznanju smo si vsi, ki iščemo, enakovredni.

Dalje:

Kot poedinci smo odvisni eden od drugega in od skupno nas obdajajoče narave. Človek je produkt vedno nanovo upodablajoče narode in od podeljene mu vzgoje. Vsled tega spoznanja pojмимо svojega bližnjega kot naravno bitje, ki nam nasprotuje le takrat, kadar greši proti zakonom narode.

Tretjič:

Odkod prihajamo? Kakor se je vsaka rastlinska in živalska vrsta polagoma razvijala v teku milijonov let naše zemeljske zgodovine iz neznatnih, nizkih početkov vsled prirodnega izbora v boju za obstanek v smeri višje izpopolnitve, tako se je tudi človek razvil polagoma v teku stotisoč let iz živalskih prednikov. Prvega človeka nikoli ni bilo, istotako kakor nikoli ni bilo prvega Germana, prvega Francoza ali prvega Špartanca. Vse, kar je, je polagoma nastalo iz drugega v naravnem razvoju. Vse kar živi, žival in rastlina, nam je sorodno, ker ima vse življenje eno mater: to je naroda.

Četrtič:

Razvoj v smeri višje izpopolnitve je splošni pojav vse žive narave. Tako je bilo v preteklosti in še danes in bo tudi nadalje. Razvoj je izraz naravnega zakona, ki ga navidezne izjeme le potrjujejo. Napredek k boljšemu, popolnejšemu se vrši po *naravni potrebi*. Kdor greši proti temu zakonu, umre. Kar miruje, pogine, tako nas uči izkušnja. Konec mirujočega je le vprašanje časa.

Mi poznamo *dedni greh*, ki ga sicer ne smemo razumevati v Mojzesovem smislu, temveč iz stališča spoznavanja narave: — to je nagnenje (ki ga lahko včasih spoznamo) poedinega bitja, povrniti se zopet na stopinjo nižje razvitih prednikov. V vsakem človeku tiči več ali manj zve-

rinskega, kar smo prejeli od prednikov. Ta "*dedni greh*", kojega ne bo poskusil noben prirodoslovec resno pobijati, je zelo pripraven, nadomestiti mistični dedni greh rajskih dni, ker nas izkušnja tako uči, se bo menda izkazal primerne, da postane temeljna točka naravne morale in etike, po katerih moramo prej ali slej seči.

Šestič:

Nad človeško pravico je še druga, *višja pravica, ki kaznuje grehe proti naravnim zakonom*. Kdor ubije človeka, se je povrnil na daleč za nami ležečo razvojno stopnjo naših prednikov: iz razvijajočega se človeka je nastala zopet bestija. Prirodoslovanstvo nazivlje tak slučaj atavizem. Na vseh krajih nas uči rastlinstvo in živalstvo, da se takšen "propad" kaznuje s smrtjo. V Švici ne usmrčujejo več takšnih grešnikov, ampak naredimo takšnega poživljenega človeka neškodljivega z zaporom.

Kdor zaslužnji človeka, ta dela proti naravnemu zakonu, ker je človek ustvarjen svoboden in je svoboden, če bi bil tudi rojen v verigah." Schiller.

Sedmič:

Vse človeške vrline so se polagoma razvile v dolgih dobah postanka človeštva. Ker so te vrline produkti narave, se ne morejo izgubiti. Iz socijalnih nagonov so nastale človeške kreposti (najvišja je ljubezen do bližnjega) in se bodo slednjič z neprestano odgojo tolikanj utrdile, da bodo postale dedne. Pravljico o "dobrem starem času" smo zamenili z upanjem v boljšo prihodnost.

Osmič:

Naše upanje je uprto v razvoj vsega človeštva. Kakor smo sedanji ljudje boljši od naših živalskih prednikov, tako bodo napredujoče generacije človeškega rodu prihodnosti z naravno potrebo boljše, kakor smo mi zdaj.

Devetič:

Ker je vse naše znanje le krparija, vsaki odlomek pravega spoznanja pa poseduje mnogoobetajoča moč rastoče kali, nas to reši vsakega ponosnega zaničevanja drugih, nikakor nas pa ne odveže dolžnosti, združeno z drugimi delovati za razširjenje splošnega znanja.

(Dalje prihodnjič.)

Boji med delavstvom niso nič hudega. Treba bi bilo le razumeti, da ne smejo ti boji, s katerimi se bistrijo pojmi, cepiti fronte proti skupnemu nasprotniku. Delavski razred je tako številen, da bi le največji utopist mogel pričakovati povsem enake misli vseh njegovih članov v vseh rečeh. Saj tudi delavski možgani niso vsi enako modelirani. Ali če hoče proletariat čakati na stranko, v kateri ne bo absolutno nobenih različnih misli, je ne doživi nikdar, ker je nemogoča. Imejte svoje nazore, zagovarjajte jih, bojujte se zanje, ali ne sramujte se jih izpremeniti, če spoznate, da ste se motili. Predvsem pa ne pozabite, da še nismo zmagali in da drži kapitalizem še večino postojank po svetu.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

SODRUGOM V ZAPADNI PENNSYLVANIJI.

Konferenca socialističnih klubov in društev izobraževalne akcije J. S. Z. v zapadni Pennsilvaniji bo imela svoje četrto zborovanje v nedeljo 27. januarja 1924 v dvorani društva Roza Luxemburg, S. N. P. J. na LIBRARY, Pa., kakor je zaključila tretja konferenca, zborujoča v Canonsburgu dne 28. oktobra 1923.

Pričetek konferenčnega zborovanja je ob 9:30 dopoldne.

Apeliramo na klube J. S. Z. v tem delu Pennsilvanije in na društva, ki pripadajo Izobraževalni akciji J. S. Z., da pošljejo zastopnike na to zborovanje, ki je prvo v tem letu. Storitite, kolikor je največ mogoče, da bo ta konferenca ena najimpozantnejših.

Isti dan v isti dvorani pa se vrši

VELIK SHOD

pod avspicijo konference. Pričetek shoda bo ob 1. popoldne.

Poleg drugih govornikov nastopi Frank Zajec, urednik "Proletarca", in en angleški govornik, katerega ime nam do sedaj, ko to pišem, še ni bilo naznanjeno iz strankinega urada.

Sodrug, skrbite, da boste zastopani na konferenci. Agitirajte, da bo popoldne, ko se vrši shod, dvorana polna ljudi!

SOCIALISTIČNO GIBANJE V ZAPADNI PENNSYLVANIJI SE MORA OJAČATI! NAPREJ Z AGITACIJO!

JOHN TERČELJ, tajnik konference.

VTISI S POTOVANJA.

SHEBOYGAN, WIS. — O božičnih počitnicah sem se odločil obiskati par naselbin. Namen sem tudi izvršil. S sodrugom Antonom Debevcem sva se dne 24. decembra odpeljala proti Kenoshi, Wis.

Dospelvi v Kenosho, sem se najprvo ustavil pri mojem bratu, kjer sem ostal dva dni. Drugi dan sem obiskal sodruga Franka Žerovca, ki je zastopnik Proletarca v Kenoshi. Na vprašanje, da-li bi se dal reorganizirati nekaj obstoječi socialistični klub, je izjavil, da je za to delo vedno pripravljen. Posebno pogumno za ta nalogo se je pokazala njegova soproga, kar je napravilo name jako dober vtisk. Gibanje, ki ima v naših zavednih somišljenicah tako močno zašlombo, mora živeti in napredovati.

Obiskal sem tudi nekaj drugih rojakov v Kenoshi, pri katerih pa nisem opazil kaknega posebnega zanimanja za politiko, dasi se prištevajo med naprednjake. Izgleda, da se naši rojaki zanimajo najbolj za izboljšanje svojega stanja in pri tem pozabljajo na velike stvari. Skoro vsi imajo svoje domove, kar je razlike stvar. Skoro vsi imajo svoje strehe, svoj veseljivo. Lepo je, če ima človek svojo streho, svoj dom. Ampak socialistično gibanje je vseeno potrebno. Naselbina v Kenoshi bi morala imeti svoj klub, aktiven klub, kar bi jo v naši javnosti zelo povzdignilo. Pričakovati je, da se vsaj nekateri zavzamejo za organiziranje socialističnega kluba in sodelujejo s F. Žerovcem, da se doseže ta cilj.

Pravili so mi, da je v Kenoshi v teku akcija za zgraditev Doma, v kateri sodelujejo Srbi, Hrvati in Slovenci. Tudi to akcijo je pozdravljati. Lasten dom bo pripomogel celokupni naselbini do boljšega ugleda in do večjih aktivnosti na kulturnem in delavskem političnem polju.

Iz Kenoshe sva se podala z Debevcem proti Waukeganu. Waukegan (Ill.) je precej velika slovenska naselbina, ki se ponaša z lepim in velikim Slovenskim narodnim domom. Obiskal sem več rojakov in sodrugov. Tudi z agitacijo za razširjenje Proletarca sem poskusil, in ne brez uspeha. Obiskal sem šestnajst družin — rezultat šestnajst novih naročnin.

Ne smem pozabiti omeniti, da mi je pri agitaciji pomagal sodrug Novak, za kar mu na tem mestu izrekan zahvalo.

Rojaki, s katerimi sem prišel v dotiko, so naprednega mišljenja. To dokazuje tudi njihov Dom in njihove aktivnosti na društvenem, kulturnem in političnem polju. Njihov socialistični klub (št. 45, JSZ.) lepo uspeva. Dasi majhen po številu članov, ima veliko življenja in trdno podlago.

Zvečer sva šla v Narodni dom, kjer sem se sestel med drugim s sodrugom Lukančičem, zastopnikom Proletarca in tajnikom Čitalnice. Razkazal mi je Čitalnične prostore, ki so uzorno urejeni. Knjižnica je bogato založena s slovenskimi in angleškimi knjigami ter revijami in časopisji. Ogledal sem si tudi druge zanimivosti lepe stavbe; požrtvovalno delo rojakov v Waukeganu, vloženo v njo, se dobro izplačuje. S tem ne mislim, da prinaša Dom kake posebne dobičke v denarju, ampak požrtvovalnost rojakov, ki so zgradili Dom, se izplačuje s povečanim delom in napredkom na prosvetnem, društvenem in političnem polju.

Iz Waukegana sva se odpeljala z Debevcem proti Chicagi, ki predstavlja nekak centrum te dežele in ima največje železniško križišče na svetu. Znašel sem se v pravcatem prometnem metežu, v katerem se križajo poulične in nadulične železnice, ulice so napolnjene avtomobilov, omnibusov in tovornih vozov, trotoarji pa so polni ljudi. Nad njimi pa se dvigajo kvišku od dima in prahu počrneli nebotičniki. Na nekaterih ulicah pa vidite tudi krasne palače. Celo nekateri nebotičniki niso samo ogromne, ampak tudi lepe zgradbe.

Najprvo sem se namenil obiskati urad Proletarca in J. S. Z. Dasiravno sem bil prvič v tem velenem mestu, se mi je posrečilo še precej hitro priti na cilj. Ko sem stopil s sodrugom Debevcem v urad, je gotovo, da sva sodruga prekinila pri delu.

Ogledal sem si uradne prostore in veliko zalogo knjig, ki jo poseduje Proletarec, vredna več tisoč dolarjev. Uredniška soba je zelo majhna, sobe v katerih se nahajata upravnništvo Proletarca in tajništvo J. S. Z., so pa prostornejše.

Naš govor se je sukalo okoli socialističnega gibanja. Lahko s ponosom rečemo, da je J. S. Z. v preteklem letu zelo napredovala in postala jak in vpliven del ameriškega socialističnega gibanja, in to kljub temu, da so krenki in kruki ruvali in rujejo proti njej in da so se mlačneži umaknili iz organizacije. Kar je naše zavedno delavstvo zgradilo, se jim ni posrečilo razušiti. J. S. Z. postaja kljub sovražnim silam, ki jo

napadajo od vseh strani, jačja. Cirkulacija Proletarca se je v preteklem letu zvišala za skoro 100%. Toda Proletarca bi se moglo razširiti še v veliko večji meri, ako bi imel aktivne zastopnike v vseh naselbinah.

Želeti je, in potrebno je, da bomo tudi v tem letu napredovali kakor v zadnjem. Če bomo vsi, ki se zavedamo važnosti socialističnega gibanja, delali kakor je treba, bo naša Zveza v tem letu narasla na 1,500 članov in članic in Proletarec bo dobil najmanj 1,000 novih naročnikov. Ako se resno zavzamemo raširiti Proletarca, ga bomo postavili tudi v gospodarskem oziru na noge, da se mu ne bo treba zatekati h kolektam za svoje vzdrževanje. Sodrugi in somišljeniki, to leto naj bo leto povečanih aktivnosti v vseh ozirih na polju našega gibanja.

Naslednjega dne sva si ogledala čikaške muzeje in mestno čitalnico. Žal, da ni bilo več časa na razpolago, da bi bolj natančno ogledala razne zgodovinske in druge predmete, iz katerih se bi človek lahko veliko naučil. Za tak pregled pa bi si moral vzeti vsaj teden dni časa.

Mestna knjižnica in čitalnica je zelo znamenita in menda ena največjih, kar sem jih še videl v svojem življenju. Spremljal je naju sodrug Slabe ter mi tolmačil to in ono. S tem je izgubil precej časa, ki ga je moral nadomestiti pri svojem delu ob večerih. Naj mi oprostí, ker sem mu povzročil s tem nekaj izrednega dela.

Na poti iz Chicaga sem se zopet ustavil v Waukeganu. Prisostoval sem igri "Revček Andrejček", ki jo je dne 30. dec. vprizoril Samostojni izobraževalni klub. Igra, ki je bila v splošnem zelo dobro vprizorjena, mi je zelo ugajala. Naslovno vlogo (Revček Andrejček) je imel sod. Martin Judnich, ki jo je dobro pogodil.

Po igri je zavladala v prostorih Slov. nar. doma prava neprisiljena zabava. Žal, da sem moral odpotovati in zapustiti vesele rojake. Odpeljal sem se proti Kenoshi, kjer sem ostal nadaljne tri dni. Tam sem od nekega hrvatskega brivca izvedel, da se v enemu ali dveh letih v Ameriki prav gotovo dogodi revolucija. Kdo je bo "vzdignil", ni bil popolnoma na jasnem. Mogoče jo prično Fišerji s pomočjo slovenskih "komunistov" okoli Novakove tiskarne v Milwaukee.

Predno zaključim ta dopis, naj na tem mestu izrečem še zahvalo vsem rojakom in sodrugom v Chicagi, Waukeganu in Kenoshi za gostoljubnost in sodelovanje pri agitaciji, enako tudi sodrug A. Debevc, ki je bil z menoj na vsem potovanju. **ANTON ŽAGAR.**

Paul Blanshard bo predaval v Chicagi pod avspicijo soc. organizacije.

CHICAGO, ILL. — Paul Blanshard iz New Yorka, mnogo let aktiven v delavskem gibanju, bo v nedeljo dne 27. januarja predaval pod avspicijo okrajne socialistične organizacije v Chicagi v Machinist Hall, 113 So. Ashland Blvd. Pričetek predavanja ob 2:30 popoldne. Tema: *British labor on the threshold of pover.* Vstopnina 25c.

P. Blanshard je bil prošlo poletje v Angliji, kjer je študiral angleško delavsko gibanje. On je tudi potovalni tajnik Lige za industrijalno demokracijo. Sodrugom in somišljenikom priporočamo, da se tega predavanja udeleže v čim večjem številu.

Naša okrajna organizacija bo v bodoče obdrževala stalna predavanja in "Open forum". Pazite na tozadevna naznanila v listu "Chicago Socialist".

V nedeljo 17. februarja bo predaval sodrug W. A. Cannea v Division Hall, 2441 W. Division St. Predavanje se vrši popoldne, po predavanju pa bo plesna veselica.

Klub št. 1 bo v bodoče imel dve redni seji na mesec, drugi in tretji petek v mesecu. Na prvi bomo imeli diskuzije in predavanja, druga pa je namenjena za reševanja klubovih poslov. Prihodnja seja kluba se torej vrši v petek 8. februarja v navadnih prostorih.

Na nominacijski konvenciji, ki se je vršila dne 20. januarja, sta bila nominirana za kandidate v okrajne urade tudi sodruga Chas. Pogorelec in Filip Godina. Popolno listo kandidatov priobčimo v eni prihodnjih izdaj.

Kot znano, vprizori dramski odsek kluba št. 1 v nedeljo 10. februarja igro "Velika repatica", burka v treh dejanjih. Vstopnina na to igro je 75c. Vstopnice se dobe pri članih in članicah kluba št. 1 in v uradu Proletarca.

Publicijski odsek kluba št. 1.

Sodrugom in somišljenikom v Waukeganu.

WAUKEGAN, ILL. — Socialistični klub št. 45 je radi tehtnih vzrokov sklenil, da bo obdrževal svoje seje v bodoče vsako prvo nedeljo v mesecu ob 2. popoldne v istih prostorih, in ne več vsako drugo nedeljo v mesecu, kakor dozdaj.

Rojake somišljenike vabimo, naj pristopijo v naš socialistični klub. Socialistična stranka je vendar edina vpoštevana stranka, ki zagovarja interese delavnege ljudstva in širi pravo socialistično vzgojo. Ako vemo, da se ta stranka bori za delavstvo, se ne bori nič manj za tiste delavce, ki niso njeni člani, kakor za tiste, ki so ji pridruženi. Da pa bo to kar mi hočemo da bo, in kar tudi vi želite da postane, jo pomagajte graditi in utrjevati njene vrste.

Če že simpatizirate ž njo, zakaj ne bi postali njen član in delali v nji! Naš boj je vaš boj. Naša stranka naj bo tudi vaša stranka! In naš socialistični klub naj bo socialistični klub vseh slovenskih in drugih jugoslovenskih delavcev v Waukeganu.

Klub je sklenil dne 13. aprila prirediti veselico. Ta dan namerava vprizoriti, ako le mogoče, veliko Gogoljevo komedijo "Revizor".

Klubovi uradniki za to leto so:

Martin Judnich, tajnik;
Jakob Mesec, blagajnik;
John Artač, zapisnikar;
John Zakovšek, organizator;
Frank Brus in Anton Kogovšek, nadzornika.

Prihodnja klubova seja se bo vršila 3. februarja ob 2. popoldne v S. N. D.

MARTIN JUDNICH, tajnik.

SODRUGI V PENNSYLVANII!

Agitirajte za razširjenje vašega glasila "PROLETARCA". In agitirajte tudi za vaše angleško socialistično glasilo "THE WORKER", ki ga izdaja socialistična stranka v Pennsylvaniji. Naslovite: The Worker, P. O. Box 685, Reading, Pa. Naročnina: za celo leto \$1.50; za osem mesecev \$1. Agitirajte med vašimi ameriškimi tovariši delavci, da se naroče na ta list.

Iz Springfilda.

SPRINGFIELD, ILL. — Na zadnji redni seji kluba št. 47, JSZ., je bilo sklenjeno, da se opozori vse člane potom našega glasila Proletarca, da naj se prihodnje seje, ki se vrši v nedeljo 27. januarja ob 2. popoldne v S. N. Domu, gotovo udeležijo.

Na dnevnem redu bomo imeli med drugim volitve klubovega odbora za prihodnjih šest mesecev.

Poslednje čase se je priselilo v Springfield precej slovenskih delavcev. Vas vse vabimo, da pristopite v naš klub in pomagajte, da bo svoje delo vršil čim temeljitejše. Napravimo središče naših aktivnosti v socialističnem klubu, in če se vsi zavzamemo v tej smeri, smo gotovi, da bomo imeli lepe uspehe.

Ako hočemo kaj doseči in kaj šteti, se moramo organizirati. Kot organiziran sloj bomo sila. Razdruženi ostanemo ničla. S smotrenim delom se da veliko zgraditi. Z oporekanjem in kritiziranjem se niti razdirati ne more.

Rojaki delavci, organizirani smo na podpornem polju, organizirani smo v uniji — organizirajmo se tudi politično! Pridite na prihodnjo sejo socialističnega kluba in se pridružite socialistični stranki.

JOSEPH OVCA, tajnik kluba.

Agitatorji na delu.

Naročnin na Proletarca so poslali:

Lawrence Gorjup, Cleveland, O.	8
John Rakeff, Henryetta, Okla.	5
Frank Ludvik, Cleveland, O.	4
Anton Zornik, Herminie, Pa.	4
August Komar, Cleveland, O.	4
Anton Debevc, Sheboygan, Wis.	4
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	2
Anton Rupnik, Southview, Pa.	2
John Kokosin, Girard, O.	2
Frank Stempihar, Virden, Ill.	2
Frank Zaitz, Chicago, Ill.	2
Anton Žagar, Sheboygan, Wis.	2
John Lazar, Cleveland, O.	2
Harry Stanich, Forest City, Pa.	2
Geo. Kristell, Acosta, Pa.	1
John Maticich, Luzerne, Pa.	1
Frank Benchina, Chicago, Ill.	1
John Jereb, Renton, Pa.	1

Ljudem, ki se obračajo po vetru, ki menjajo svoja prepričanja, pravimo, da so "kameleoni". Povojna doba je ustvarila nešteto kameleonov v vseh vrstah ljudi. Na nesrečo jih imamo nešteto tudi v delavskem gibanju.

Listu v podporo.

I. izkaz.

PURSGLOVE, W. Va. — Anton Maslo, \$1.50; po \$1.00, Frank Stifler, Mike Pavlič, Frančiška Tekavec, John Kastelc, John Smerdelj, Tilly Smerdelj, Neimenovana, Frank Žerjav, John Vitez, Joe Maslo; John Vitez, 75c; po 50c: Frančiška Pavlič, John Zgonc, John Laharne, Andrej Zorc, Neimenovan, Frank Bandič, Frank Bartol, Matt Kančič, Anton Zorko, Anton Pogačar, Anton Medved, Anton Janežič, Ignac Peper, Andrej Zapred; po 25c, Frank Trček, Nick Kavšek in Andrej Štacin. (Poslal Anton Maslo).....	\$20.00
CHICAGO, ILL. — Soc. klub št. 1, \$10.63; Chas. Pogorelec, \$1.00	11.63
MILWAUKEE, WIS. — Paulina Vogrich	1.60
EXPORT, PA. — Anton Rožanc	1.25
LAWRENCE, PA. — Louis Britz	1.00
READING, PA. — Peter Kocevar	1.00
CLEVELAND, O. — Frank Barbič60
SOMERSET, COLO. — Anton Majnik, 50c; Mike Pogorelec, 25c75
LEADVILLE, COLO. — John Poch50
GIRARD, O. — John Kokosin50
RENTON, PA. — John Jereb50
FARREL, PA. — Frank Kramar, 25c; Frank Vicozi, 25c50
AUBURN, ILL. — Joe Kogoy53
SPANGLER, PA. — Paul Les50
PITTSBURGH, PA. — John Munich25
HOSTETTER, PA. — Steve Kopriva25

Skupaj \$41.36

Socialistični kandidatje v Illinoisu.

CHICAGO, ILL. — Na konferenci illinoiske socialistične stranke so bili nominirani sledeči kandidatje v razne državne urade:

Andrew Lafin, Chicago, za gubernerja;
Tilden Bozarth, Staunton, za podgubernerja;
Otto Branstetter, Chicago, za državnega tajnika;
Samuel Block, Chicago, za generalnega pravdnika;
Ansel M. Brooks, Rockford, za kontrolerja javnih financ;
Gus Sandberg in John C. Flora, Chicago, za kongresnika at Large.

Nominacijska konvencija socialistične organizacije v Chicagi se je vršila dne 20. januarja.

Odlasati na jutri, kar je danes mogoče in koristno, je napaka, in včasih velika. Hoteti za vsako ceno danes, kar bo šele jutri mogoče, je enaka napaka.

KONFERENCA socialističnih klubov in društev Izobraževalne akcije J. S. Z. v zapadni Pennsylvaniji se vrši v nedeljo 27. januarja ob 9:30 dopoldne v dvorani društva Roza Luxemburg, S. N. P. J., na LIBRARY, PA.

SHOD se vrši v isti dvorani ob 1. popoldne pod avspicijo konference. Govoril bo sodrug Frank Zajec, en angleški govornik in drugi.

Diskuzija za nakup lastnih uradnih prostorov Proletarca in J. S. Z. otvorjena.

Iz urada tajništva J. S. Z.

Na IV. rednem zboru J. S. Z., ki se je vršil meseca maja prošlo leto, se je razpravljalo tudi o potrebi lastnega poslopja za urade Proletarca in J. S. Z. Predloženi ste bili dve resoluciji, iz katerih je konvenčni odbor za resolucije sestavil eno in jo predložil zboru. Resolucija se glasi:

Uvidevajoči, da potrebuje Proletarec in JSZ. svoje lastno poslopje, ki bi služilo za uradne prostore Proletarca in JSZ., za seje, knjižarno, arhiv in druge podobne potrebe naše organizacije, priporočamo članstvu JSZ., da se zavzame za to akcijo, kadar bo dana v razpravo in potem na splošno glasovanje.

Delegacija IV. rednega zbora JSZ., ne misli, da je treba postaviti kako veliko poslopje, ki bi bilo za nas preveliko finančno breme, ampak da si kupimo poslopje, ki bi odgovarjalo našim najnujnejšim potrebam. Visoka stanarina, ki jo plačujemo sedaj, bi šla lahko potem za odplačevanje doma, poleg tega bi imela JSZ. in Proletarec svoje lastne, stalne uradne prostore.

Lastno poslopje bo en korak naprej, da ustanovimo pozneje tudi tiskarno vsaj v takem obsegu, ki bi zadoščala potrebam našega tiska. Ako bomo uspeli tako daleč, bo veliko doseženega za nadaljni obstoj Proletarca in JSZ.

Poslopje naj bo last in pod upravo Jugoslovanske Delavske Tiskovne Družbe, ki izdaja Proletarca. Slovenska sekcija JSZ. lastuje vse delnice JDTD. in je s tem stoođstotno last in pod kontrole slovenske sekcije JSZ.

V svrhu načrta za pričetek akcije za nabavo lastnega poslopja predlagamo članstvu:

1.) Eksekutiva JSZ. in funkcionarji slov. sekcije naj prično z akcijo takoj ko jo odobri članstvo.

2.) Ustanovi naj se stavbinski fond, v katerega se pobirajo:

- a) prostovoljni prispevki;
- b) assessment po 5c od člana mesečno, ki se plačuje, dokler ne bo dom izplačan.

3. Odbor slovenske sekcije se pooblasti, da sme posoditi kolikor največ more v stavbinski fond JDTD. za nakup lastnega poslopja, in to brezobrestno.

4.) Apelira naj se na klub št. 1, da posodi, kolikor mu dopuščajo sredstva, v stavbinski fond JSZ., in sicer brezobrestno.

5.) Ves stavbinski fond se mora rabiti edino v svrhu za nakup poslopja.

6.) Eksekutivo JSZ., odbor slov. sekcije in upravni odbor Proletarca se pooblasti, da smejo kupiti primerno poslopje kakor hitro se jim ponudi prilika, potem ko bo ta akcija odobrena po članstvu.

O tej resoluciji se je na sejah eksekutive J. S. Z. že večkrat razpravljalo. Predložena pa ni bila članstvu J. S. Z. v razpravo že prej radi tega, ker se je čakalo na zaključek kluba št. 27, JSZ., v pogledu vprašanja selitve Proletarca v Cleveland. Imenovani klub je v svojem pismu z dne 30. nov. 1923 sporočil eksekutivi J. S. Z., da je po vsestranskem razmotrivanju prišel do zaključka, da se misel za selitev Proletarca v Cleveland za enkrat opusti.

Eksekutiva J. S. Z. je na svoji seji dne 28. decembra 1923 vprašanje lastnega poslopja za urade J. S. Z. in Proletarca vzela zopet v pre-

tres in zaključila, da se resolucijo predloži članstvu v razpravo, ki traja od 24. januarja do 23. aprila (90 dni).

Resolucija sama na sebi ne podaja nobene natančnega načrta, ampak le določbe in nasvete, kako zbirati gmotna sredstva v stavbinski fond. Kakšno naj bi bilo to poslopje, je razvidno iz resolucije.

Na seji eksekutive dne 28. decembra, ko se je prvič govorilo o načrtih, sta se pojavila dva mnenja:

Eno, da naj se ustanovi delniška korporacija, v kateri naj lastuje večino delnic J. S. Z. kot celota in njeni klubi, in

Drugo, da naj bo dom direktna posest Proletarca in J. S. Z. brez vsakih delnic.

Izvoljena sta bila dva odseka, ki imata izdelati načrte na podlagi gori označenih mnenj. Kakor hitro bosta načrta dogotovljena, bosta priobčena zaeno z resolucijo in potrebnimi pojasnili, da bo imelo članstvo priliko razpravljati o vseh predlogih.

Sodrug, udeležite se diskuzije takoj. Razpravljajte o tem na sejah klubov in objavite zaključke in nasvete v Proletarcu.

Proletarec in J. S. Z. potrebujeta tako poslopje. Denar, vložen v poslopje, ni izgubljen. Lastno poslopje bi pomenilo velik korak naprej v gospodarski osamosvojitvi naše Zveze in njenega glasila. Drugi bi bil ustanovitev tiskarne.

Italijanska socialistična federacija je po številu članstva manjša kakor naša. Kljub temu ima svoje poslopje in svojo tiskarno. Finska federacija je v tem oziru še dalj naprej. Kar so bili v stanju doseči drugi, bomo tudi mi.

Do 23. aprila traja diskuzija. Enkrat meseca maja ali v začetku junija se bo vršila konvencija naše Zveze. Ako bomo delali vztrajno in s trdnim namenom to akcijo izvesti, bomo po V. rednem zboru lahko šli pred članstvo s popolnim načrtom za gradnjo ali nakup lastnega poslopja.

TAJNIKOM KLUBOV J. S. Z.

Tajniki in drugi odgovorni funkcionarji klubov J. S. Z. naj skrbno, da bo vsaka prireditel n znanjena v Proletarcu. Poročajte tudi, kako je uspela. Glasilo J. S. Z. je ogledalo aktivnosti naših organizacij. To ogledalo pa ne more biti popolno, ako klubi ne obveščajo javnosti od časa do časa o svojem delu.

SOCIALISTIČNO ČASOPISJE V ZEDINJENIH DRŽAVAH.

Seznam nekaterih socialističnih listov v Zedinjenih državah:

THE NEW LEADER, tednik, 7 E. 15th St., New York, N. Y. Naročnina \$2 za celo leto, \$1.25 za pol leta.

THE MILWAUKEE LEADER, dnevnik — 528 Chestnut St., Milwaukee, Wis. — Naročnina, \$3 za pol leta, \$6 za celo leto.

THE WORKER, tednik, glasilo socialistične stranke v Pennsylvaniji. Naslov: American Casualty Bldg., Reading, Pa. — Naročnina \$1.50 za celo leto.

MIAMI VALLEY SOCIALIST, tednik, glasilo socialistične stranke v Ohio. Naslov: 124 So. Jefferson St., Dayton, O. — Naročnina \$1 za celo leto.

CHICAGO SOCIALIST, tednik, glasilo čikaške socialistične organizacije. Naslov: 1501 Warren Ave., Chicago, Ill. Naročnina: \$1.50 za celo leto.

THE WORLD, tednik, glasilo socialistične stranke v Californiji. Naslov: 1020 Broadway, Oakland, Calif. — Naročnina: \$2 za celo leto.

THE NEW AGE, tednik, glasilo socialistične organizacije v Buffalu. Naslov: 616 Genesee St., Buffalo, N. Y. Naročnina: \$2 za celo leto.

THE SOCIALIST WORLD, mesečnik, uradno glasilo ameriške socialistične stranke, izhaja v Chicagu, 2653 Washington Blvd. Naročnina: \$1 na leto.

ST. LOUIS LABOR, tednik, 940 Chouteau Ave., St. Louis, Mo. Naročnina: \$2 za celo leto.

NEWARK LEADER, 97 Springfield Ave., Newark, N. Y.

THE MESSENGER, mesečna revija, glasilo zamorskih socialistov, 2311 — 7th Ave., New York. Naročnina: \$1.50 na leto.

THE SOCIALIST ADVOCATE, Glen Falls, N. Y.

THE CITIZEN, 156 Barret St., Schenectady, N. Y. Stane \$1.50 na leto.

READING LABOR ADVOCATE, 436 Washington St., Reading, Pa.

MARYLAND WORKER, tednik, 2134 No. Fulton Ave., Baltimore, M. Naročnina \$2 za celo leto.

LABOR AGE, znanstvena revija unijskega gibanja, izhaja mesečno. Naslov Evening Telegram Bldg., New York. Naročnina \$2 na leto.

Razun tu navedenih je še število drugih angleških listov, ki agitirajo za socialistično stranko; večinoma jih lastujejo unije. Izmed vseh delavskih skupin in frakcij ima socialistična stranka največ in najbolj razširjeno časopisje.

PROLETAREC je glasilo J. S. Z., združene s soc. stranko. Širite Proletarca; ne pozabite pa agitirati tudi za druge socialistične liste in revije.

Socialistična stranka v državi Idaho reorganizirana.

Pri predsedniških volitvah 1. 1916 je dobila socialistična stranka v Idaho 10% od skupnega števila oddanih glasov. Potem pa ni več postavila kandidata, ker se je organizacija radi znanih vzrokov razbila. Mnogi bivši aktivni sodrugi so se pridružili Ne-strankarski ligi, iz katere se je izcimila "progresivna stranka". V zadnjem letu pa se je nekaj sodrugov v Idahi zavzelo obnoviti socialistično organizacijo. Pričeli so z organizatoričnim delom in ustanovili več lokalnih postojank, katere so pred par tedni reorganizirale državno organizacijo socialistične stranke. C. H. Cummans je njen tajnik. Organizacija se je z vso vnemo lotila dela za pojačanje stranke v Idahi, ki obeta postati v doglednem času zopet vplivna politična sila v državi.

Socialistični tednik "New Leader" izšel.

Dne 19. januarja t. l. je izšla prva številka novega socialističnega tednika "The New Leader", ki izhaja v New Yorku. List je izborna urejen in obeta postati najbolj razširjen socialistični list v Zedinjenih državah. Urejuje ga James Oneal. Pomožni urednik je Wm. M. Feigenbaum. Sotrudniki so: Eugene V. Debs, Morris Hillquit, V. L. Berger, Anita Block, Algernon Lee, Abraham Cahan, Norman Thomas, Lena Morow Lewis, dr. I. A. Hourwich, Joseph E. Cohen, Clement Wood, John M. Work, G. A. Hoehn, Cameron H. King in Harriot Stanton Blatch. U. Solomon je upravnik in Geo H. Goebel pomožni upravnik. Prva številka je izšla na 12. straneh v obliki, kakor jo je imel "New York Call".

Našim sodrugom toplo priporočamo, naj se naroče na "New Leader", ki stane \$2 na leto. Naročnino lahko pošljete na naslov Proletarca.

Angleška delavska stranka in njeni kritiki.

Pozornost vsega sveta je obrnjena v Anglijo, kjer se delavska stranka pripravlja, da prevzame vlado. Delavska stranka ni največja stranka v Angliji, toda je na drugem mestu. Ker pa je tudi liberalna stranka v opoziciji proti konservativni, katera je bila dosedaj na vladi, je morala slednja pasti in konsekventno pride na krmilo delavska stranka, ki ostane na vladi, dokler se ne stvori kaka nova kombinacija med liberalci in konservativci. Delavska stranka si bo priborila sigurno vodilno mesto šele tedaj, ko dobi v parlamentu absolutno večino, kar se najbrže zgodi že pri prihodnjih volitvah.

Ko je pri zadnjih volitvah izšla angleška delavska stranka taki sijajno iz boja, je dobila čestitke od vseh pomembnejših delavskih strank, in čestitali so ji tudi ruski komunisti.

Ameriško angleško komunistično glasilo, oziroma glasilo Workers' party, ne napada angleške delavske stranke, pač pa je izreklo celo zadovoljstvo nad njeno zmago. Drugače je z njenimi glasili v drugih jezikih. Flšerjev Radnik misli, da je sedaj najvažnejše "revolucionarno" delo smešiti angleško delavsko stranko, in

milwauški Novaček mu sekundira. Njihov angleški organ piše v tej stvari čisto drugače kakor glasila narodnostnih skupin v W. P. To je tudi "disciplina" in "enotnost misli".

Majhni ljudje so se naučili blatiti vse, kar ni njihovega, in tega se bodo težko odvadili. "The Worker" ima pametnejše ljudi za urednike in tudi take čitatelje, katerim ne more servirati duševne hrane, kakoršno servirata urednika žurnalov hrvatske sekcije W. Party.

Pride čas, ko bo delavstvo vseh struj toliko razumno, da bo zahtevalo pri glasilih svojih organizacij inteligentne, prevdarne, zanesljive ljudi.

Danes delavstvo v tem oziru veliko greši, ker dopušča, da se urivajo k gotovim delavskim listom za urednike osebe, ki nimajo ne značaja, ne sposobnosti in so poleg tega še nezanesljivi. Posledica je potvarjanje faktov, zavijanje in nizkotni napadi, ki ne delajo časti nobenemu listu, najmanj pa takim, ki bi imeli biti boljši od prostituiranega kapitalističnega časopisa.

Brez naslova.

V Milwaukee so imeli pristaši W. P. shod, na katerem je govoril W. F. Dunne. Udeležba je bila slaba, in "D. S." se jezi nad milwauškimi socialisti, ker niso prišli "poslušati govornika, ki je s svojim neustrašnim delovanjem koristil delavstvu več kot vsi Bergerji, ki niso nič drugega kakor hlapci ameriškega kapitalizma."

Ako vam ni nič za naročnike, se lahko poslužujete takega tona. Ali veste zakaj jih izgubljate, in zakaj ni več ljudi na vaše shode? Ali vam je znano, zakaj je hrvatsko združenje vaše struje padlo od 225 na 18 članov? Ali še niste spoznali, zakaj ne morete dobiti niti v vaši naselbini toliko članov med Slovenci, da bi mogli organizirati vsaj majhno delovno skupino? Vidite, način, katerega se poslužujete pri "agitaciji", ne ugaja inteligentnim delavcem, nevedni so se pa vas tudi že naveličali.

Svoječasno je bilo v milwauški naselbini mogoče napolniti dvorano z delavci raznih narodnosti, kadar je prišel govoriti kak govornik ene ali druge komunistične struje. Ker so obljubovali "vse naenkrat", je to nekaj časa vleklo. Nekaj časa. Če pa so postali vaši pristaši indiferentni, ni to naša krivda. Čemu napadati "kapitalističnega hlapca Bergerja," ako vaši pristaši niso več vaši pristaši? Kaj more on zato?

Zadnje nedeljo so imeli v fari sv. Štefana velik "katoliški shod." Odborniki KSKJ. so se pokazali. Bilo je veselo in ginljivo, katoliški prapor je plapolal pod cerkvijo in pod šolo, po slavnosti pa je ostalo kakor je bilo. Frančiškanski organ je apeliral na shod, naj pripomore, da pride "edinost v vrste slovenskih duhovnikov, edinost v vrste slovenskih katoliških jednot, edinost v vrste slovenskih katoliških društev, edinost v vrste slovenskih župnij, edinost v vrste slovenskega katoliškega časopisja, edinost v vrste ameriških katoliških Slovencev!" Frančiškanska "Edinost" izhaja že deseto leto, ako je njena letnica resnična. Ves ta čas je delovala za needinost med "ameriškimi 'katoliškimi' Slovenci". Sedaj poskuša tudi ona s frazo o "enotni fronti".

Neka dopisnica je objavila v nekem listu konfuzen dopis, v katerem hvali liste, ki "perejo trote," na drugem mestu pa se jezi nad tistimi ljudmi, ki se sovražijo radi stranke ali vere. ". . . Oni le kar tjavendan tiščijo v stranko ali vero. Črtijo socialista, ker je socialist in socialisti zavidajo katolika samo zato ker je katolik pa naj bo še tako dober in pošten človek. To po mojem mnenju ni prav. . . Toda taki so ljudje, pa še dosti jih je. Potem se pa štejejo naprednim, ko so čez kakega katoličana zlili svoj umazani žolč." Dopisnica se je tu po nepotrebnem znesla nad socialisti, katerih niti ne pozna.

Človek, ki sovraži katolika "samo zato ker je katolik", ni in ne more biti socialist. Morda je lahko "svobodomislec," ampak socialist ne more biti. Katoliška cerkev, in vere sploh, uče mrzeti in sovražiti "nevernike" in "krivoverce". Socialisti ne sovražijo nikogar, niti kapitalistov ne. Edino, kar socialisti sovražijo, je nevednost. Kadar bo strmoglavljena nevednost v ljudskih masah bo strmogavljen sistem, ki jih tlači. Socializem uči ljudi misliti; socializem propagira bratstvo, ne po sovraštva. Socializem hoče napraviti iz ljudi boljše ljudi, ne pa stvore, ki bi izlivali "umazani žolč" drug na drugega.

Ko bom imel več časa, bom napisal povest "Od pleharja do narodnega veljaka, od narodnega veljaka do bankirja, od bankirja do butlegarja". Naslov je malo dolg, ampak tudi povest bo dolga. Pričela se bo na zapadu in se končala na neki farmi in pri Zgagovi Miciki, h kateri se je zatekel junak povesti, ki jo imam v mislih. Gajžlo bo gotovo zanimala. — K. T.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Seje slov. socialističnega kluba št. 114 JSZ., se vrše vsako četrto nedeljo v mesecu v Hrvatskem Domu, 1329—31 Kirby Ave., ob 9. uri dopoldne.— Na dnevnem redu so vedno važne stvari, ki se morajo rešiti. Udeležujte se teh sej polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. — Organizator.

Ako ne bi imeli "Proletarca", ali bi bil kateri slovenski list v tej deželi, ki bi navajal delavstvo v socialistično organizacijo in agitiral za socialistično stranko? Ali se vam ne zdi, da je Proletarec vreden vaše podpore, in bi morali tudi vi agitirati, da se ga razširi?

Socialistični klub št. 222, J. S. Z.

V GIRARDU, OHIO,

priredi

V SOBOTO 26. JANUARJA VELIK SHOD,

na katerem bo govoril med drugim sodrug

Frank Zajec, urednik "Proletarca"

Pričetek shoda ob 7. zvečer v Slovenskem domu.

Po shodu se prične

PLES IN PROSTA ZABAVA

Vstopnina za moške 50c, za ženske 35c. ženske v spremstvu moških so vstopnine proste.

Sodrug i in somišljeniki, pridite na shod v obilem številu.

Platforme kapitalističnih politikov.

Kandidat demokratske stranke za zveznega senatorja v Illinoisu je polkovnik Albert A. Sprague. Izdelal je svojo platformo, s katero je stopil pred volilce, ki se glasi:

1. Prohibicionistična postava naj se spremeni v toliko, da bo ljudem dovoljeno piti pivo in "lahka" vina.

2. Veterani svetovne vojne naj dobe federalni bonus, toda le tisti, ki so morali podpirati svojce tudi v času, ko so služili v armadi.

3. Zedinjene države naj vzdržujejo majhno, "toda prokleta dobro" armado.

To je program!

Ko so kandidata vprašali, kaj misli o ligi narodov, mednarodnem razsodišču, francoski okupacijski politiki v Nemčiji in o drugih važnih problemih, je dejal, da o teh vprašanih še nima definitivnega stališča. To se pravi: Jaz se nočem nikomur zameriti, pa sem si osvojil "platformo", s katero lahko skoro vsakdo soglaša.

Kar se tiče delavcev — kaj vruga bi se tak kandidat brigal zanje! Ampak delavci v Illinoisu bodo delovali za njegovo izvolitev in marsikak unijski odbornik ga bo "indorsiral". Progresivci in "skrajni radikanci" pa bodo napadali kapitaliste in socialiste, kakor je njihova navada. Po delavskih bučah bo treba še nabijati z "uma svitlim mečem", predno se bodo zbudile iz spanja in nevednosti.

Ne radikaliziraj v zakotnih prostorih. Pridi v socialistično organizacijo in delaj zanjo.

SODRUGI V ILLINOISU — ne pozabite agitirati poleg Proletarca tudi za "CHICAGO SOCIALIST", glasilo socialistične stranke v Illinoisu. Naročnina: \$1.50 za celo leto, \$1 za osem mesecev. Naslov: Chicago Socialist, 1501 Warren Ave., Chicago, Ill.

ALI VAM JE S TO ŠTEVILKO NAROČNINA POTEKLA?

Tekoča številka "Proletarca" je **854**. Če je številka poleg vašega naslova manjša kakor je tu označena, je to znamenje, da vam je naročnina potekla. Pazite torej na številko v oklepaju poleg vašega naslova na prvi strani platnic. Obnovite naročnino takoj, ko vam poteče. Ne čakajte opomina! S tem prihranite upravništvu delo in stroške. Če mogoče, pošljite poleg svoje še kako novo naročnino. Širite "PROLETARCA"!

Dramski odsek kluba št. 1, J. S. Z., Chicago, Ill.

"VELIKA REPATICA"

Burka v treh dejanjih

V NEDELJO 10. FEBRUARJA 1924

V DVORANI Č. S. P. S. 1126 W. 18th Street
(Blizu So. Racine Ave.)

VSTOPNINA 67c } 75c Dvorana odprta ob 2:30 popol.
Vojni davek . . 8c } Pričetek igre točno ob 3.

Otroci do 14. leta vstopnine prosti

PO IGRI PLES IN PROSTA ZABA

VABILO NA PLESNO VESELICO

ki jo priredi

Društvo Slovenska Postaja, št. 16211,
Modern Woodmen of America,
v Chicagi, Ill.

v soboto dne 26. januarja

v Česko-ameriški dvorani, 1436 W. 18th St.

Pričetek veselice ob 7:30 zvečer.

VSTOPNINA 50c za osebo.

Za lačne in žejne bo vse najbolje preskrbljeno. Igral bo Zajčkov orkester. — Na svidenje dne 26. januarja!

ODBOR.

Bismolatum

ozdravi takoj vse kožne bolezni.

Izvrstno sredstvo za razpokane ustnice in roke, opekline, zlato žilo, ekzemo, ozeblino, srbečico, itd.

Denite BISMOLATUM na boleče dele kože. Opazili boste takoj njegovo olajšajočo in zdravilno lastnost.

BISMOLATUM je mazilo rmenkaste barve, čisto, ima prijeten duh in je neprekosljiv glede na njegove zdravilne lastnosti. Veliki lonček 50c.

Dobi se v lekarnah ali pa pošilja po C. O. D.

Poslužite se sledečega kupona:

WALINDER LABORATORY, CHICAGO, ILL.
4452 Wilson Ave.

Prosim pošljite mi zastoj vzorec BISMOLATA.
Naslovite na:

Ime

Naslov

Ko se zbudiš in nas spoznaš, boš razumel . . .

"Ti se mi boš še dolgo upiral. Samega sebe boš goljufal z malimi začetnimi zmagami. Našel me boš slabega. Štel me boš le za enega napram milijonu . . . Videl boš svet, ki teče očividno po starih potih, kakor je, en dan potrjujoč drugega . . . Predsedniki bodo zamenjavali predsednika z mediokritstvom, ki mu ne bo razlike. Mrtvi milijonarji bodo preporejeni v svojih otrocih. Lakota bo podajala roko lakoti brez presledka. Narodi izigravajoči narode ne da bi se tega zavedali. Posestniki bodo osvajali zemljo; denarni mogotci denar. Prodajalci se bodo okoriščevali ob produkciji. Vse—izgledalo bo—gre naprej svojim starim potom . . . In Ti, ki se mi upiraš, boš ogoljufan. Dejal boš, da je ves svet proti Tebi, in da naj bom jaz proklet. Ali v momentu globokih občutkov se boš morda vprašal: "Ah, kaj bi?" In ves ta čas bom jaz nadaljeval. Primoran izgovarjati besede pravičnosti, bom govoril sam s seboj. Željan čakati, dokler se ne zdramiš in se ne prepričaš; dokler ne ponoviš tega, kar sem bil primoran ponavljati sam s seboj jaz, boš končno dejal: jaz hočem!

"Pred nami so reči, ki Te bodo zdramile iz letargije, iz indiferentnosti in dvoma do nesmrtnega prebujenja. In tedaj ne boš spal nikdar več . . . Ne vem sicer, kaj bo tisto; toda nekaj bo. In Ti boš vedel, kaj je tisto, kadar pride. Takrat boš razumeval, zakaj nisem v skrbeh radi zamude in zakašnjenja; zakaj nisem vsled čakanja poražen; zakaj vse velike reči, ki izgledajo,

da so proti meni, ne vznemirjajo malih reči, ki so z menoj! Zakaj je moja vera proti tvoji lastnini neupogljiva; zakaj sem pri volji izgovarjati besede, ki se zde osebno neprijetne zaradi posledice, ki so na splošno sladke in blažilne. Zakaj gledam v Tvoj obraz in vidim v Tebi reči, ki jih sam ne moreš videti. Zakaj se treseš, kadar te mali človek vpraša s svojim malim glasom to in ono. Zakaj se ne tresem jaz z vsemi državami, cerkvami in političnim gospodarstvom za mojimi petami . . ."

Horace Traubel v "Chants Communal."

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69, JSZ., zboruje vsako prvo nedeljo v mesecu po seji društva Protomisleci, št. 87, SNPJ., v društveni dvorani. — Rojaki, pristopajte v naše vrste! — Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27. se vrše vsake drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in vsako četrto nedeljo ob 2.30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam. — Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soc stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletariata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zaveden. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč."

Prečitajte naš cenik knjig,

priobčen v tej izdaji. Velika izbira novih knjig, katere smo prejeli pred nekaj dnevi iz Slovenije.

**Največja zaloga
boljših književnih
del.**

LOUIS KVEDER

(200 Walsh Bldg.)

**434 Diamond St.,
PITTSBURGH, PA.**

Izdelujem pooblastila, kupne in darovalne pogodbe, teste in vsa v notarski posel spadajoča dela.

ŠTEDLJIVI LJUDJE

vlagajo redno in investirajo razumno v

KASPAR STATE BANKI

največji jugoslovanski
banki v Zed. državah

1900 Blue Island Avenue
in vogal 19. ceste.

CHICAGO, ILLINOIS.

Kapital in prebitek

\$ 1,250,000.00



Pod vladnim in državnim nadzorstvom in Chicago Clearing House Ass'n.

Prodajamo parobrodne listke za vse prekomorske črte v Jugoslavijo in nazaj. Izdelujemo sve-dočbe (affidavits) za naseljence ter pošiljamo denar v staro domovino najhitrejšje in najceneje.

CENIK KJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

VITEZ IZ RDEČE HISE. (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25	IGRE	
VZORI IN BOJI, črtice, vezana ..	1.50	ANFISA, (Leokid Andrejev), broširana ..	.50
ZABAVNA KNJIŽNICA, zbirka povesti in črtic, broširana ..	.65	BENESKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana ..	.75	ČARLJEVA ZENITEV-TRIJE ZENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, broširana ..	.25
ZAJEDALC, (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno ..	1.75	DNEVNIK, veseloigra v 2 dejanjih ..	.30
ZA SREČO, povest, broširana ..	.45	GAUDEAMUS, komedija v 4 dej. ..	.60
ZAPISKI TINE GRAMONTOVE, (VI. Levstik), vezana ..	1.00	GOSPA Z MORJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana ..	.60
ZLATARJEVO ZLATO, (Aug. Senca), zgodovinska povest iz XVI. stoletja, vezana ..	1.20	KASIJA, drama v 3 dejanjih ..	.75
ZMOTE IN KONEC GOSPODIČNE PAVLE, (L. Zorec), broširana ..	.40	JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75
ZVONARJEVA HČI, povest, broširana ..	.65	MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75
ZENINI NASE KOPRNELE, (Rado Murnik), broširana ..	.30	NAVADEN ČLOVEK, (Braun Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana ..	.35
SLOVENSKI PISATELJI:		NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah), igra v treh dejanjih, broširana ..	.35
FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana ..	1.25	OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana ..	2.00	RAZVALINA ŽIVLJENJA, (F. S. Pinčgar), drama v 3 dej.75
JOS. JURČIČ, zbrani spisi, I. zv., vezan ..	1.75	ROMANTICNE DUŠE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana ..	.85
II. zv. vezan ..	1.50	ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih ..	.50
III. zv. vezan ..	1.50	SEN KRESNE NOČI, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75
IV. zv. vezan ..	1.25	UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanke, broširana, 75c; vezana ..	1.00
V. zv. vezan ..	1.00	ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI, UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE.	
VI. zv. vezan ..	1.00	ALI JE RELIGIJA PREENHALA FUNKCIONIRATI? Debatata ..	.30
PESMI IN POEZIJE.		ANGLESKO-SLOVENSKI BESEDNJAK, (Dr. J. F. Kera) ..	5.00
BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francoskine prevel I. Hribar) vezana ..	1.00	DEMOKRATIZEM IN ZENSTVO, (Aleksija Štebi) ..	.10
MLADA FOTA, (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba ..	.75	GOSPODARSKA GEOGRAFIJA, (Dr. V. Šarabon), vezana ..	1.25
MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana ..	.90	JUGOSLAVIJA, (A. Melik), zemljepisni pregled ..	1.00
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba ..	.50	KATOLSKA CERKEV IN SOCIALIZEM ..	.25
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana ..	.90	KDO UNICUJE PROIZVAJALNJE V MALEM ..	.20
POHORSKE POTI, (Janke Glaeser), broširana ..	.35	KOMUNISTIČNI MANIFEST, (Karl Marks in Friderik Engels) ..	.30
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana ..	.45	KRATKA SRBSKA GRAMATIKA, (Dr. Josip Menecj)25
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (C. Golar), vezana ..	1.20	KRATKA ZGODOVINA SLOVENCEV, HRVATOV IN SERBOV, (Matija Piro) ..	.40
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Mačhar), vezana ..	1.10	MISELNI RAZVOJ EVROPSKEGA ČLOVEŠTVA, (Fran Drtna), vezana ..	2.00
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA, poezije, broširana ..	.65	MLEKARSTVO, s črticami e živinoreji s slikami75
SOLNCE IN SENCE, (Ante Debeljak), broširana ..	.50	NARODNOGOSPODARSKI ESERJI35
SVOJEMU NARODU, Valentina Vodnik, broširana ..	.25	NAB JEZIK, (Dr. J. Glonar), vezana ..	.45
SLEZKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba ..	.50	NAB SADAŠNJI USTAVNI POGOJAJ75
TRBOVLJE, (Tone Seliskar), proletarske pesmi, broširana 80c; vezana ..	.75	O KONSUMNIH DRUŠTVIH ..	.10
TRISTIA EX SIBERIA, (Voješlav Mole), vezana ..	1.25	O KULTURNEM POMENU SLOVENSKE REFORMACIJE, (Dr. I. Prijatelj), broširana ..	.40
V ZARJE VIDOVE, (Oton Zupančič), pesnitve, broširana ..	.40	OSNUTEK SLOV. NAR. GOSPODARSTVA50
		POGLED V NOVI SVET70
		POLITIČNO ŽIVLJENJE SLOVENCEV, od 4. jan. 1797, do 6. jan. 1919 leta, (Dr. Dragotin Lončar), broširana 75c, vezana ..	1.00
		POSTREZBA BOLNIKOM, s slikami35
		PSIHICNE MOČNJE NA ALKOHOLSKI PODLAGI, (Ivan Robida), vezana ..	1.15
		RASTLINSTVO NARIS ALP, (F. Seidl)95
		RAZVOJ SOCIALIZEMA od utopije do znanosti, (Friderik Engels, prevel M. Žagar) ..	.35
		REFORMACIJA IN SOG. BOJI SLOV. KMETOV, (Abditus) broširana ..	.45
		SLOVENSKO-ANGLEŠKA SLOVNICA, izdala SNPJ., 364 strani, vezana v platno	2.00
		SMERNICE NOVEGA ŽIVLJENJA, (Dr. K. Osvald), broširana ..	.50
		SPOL-LJUBEZEN-MATERINSTVO, (Prof. dr. Z. Zaher), trda vezba ..	.40
		SRSKA POČETNICA, (J. T.) ..	.50
		SPRETNJA KUCHARICA, broširana, \$1.00, vezana ..	1.25
		SVETOVNA VOJNA IN ODGOVORNOST SOCIALIZMA, E. K., broširana ..	.50
		USTAVA, ruske socialistične fed. sovjetske republike ..	.10
		V NOVO DEZELO, (E. K.) broširana ..	.25
		VOLJA IN DEJANJE, (psihološka analiza) ..	.25
		ŠADRUENA PRODAJALNA ALI KONSUM ..	.10
		ZAKON BIOGENEZE, (J. Howard Moore, prevel I. M.)	1.50
		ZA STARO PRAVDO, (Fran Erjavec) ..	.50
		ZBIRKA RUDARSKIH IN FUZINSKIH IZRAZOV, (J. Bezla) ..	.30
		ZDRAVJE, zdravstvena revija za pouk o zdravstvu in zdravljenju, letnik 1921, broširana \$1., trde vezana ..	1.50
		ZDRAVJE, jan., feb., mare, april in maja izdaja letnika 1922, vsaka po ..	.10
		ZGODOVINA SOCIALIZEMA V SRBIJI (Fran Erjavec) ..	.25

ZGODOVINA SRBOV, HEVATOV IN SLOVENCEV, (Ant. Melik) trije zvezki, broširani, I. sv. 85c; II. sv. 75c; III. sv. 45c. Vse trije zvezki 541 str. 2.25

RAZNO.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR,

letnik 1916, vezan 40
letnik 1917, vezan 50
letnik 1919, vezan 50
letnik 1920, vezan 65
letnik 1921, broširan 50
letnik 1922, vezan 75
letnik 1922, broširan 50
letnik 1923, vezan 75

CANKARJEVA SLIKA na dopisnicah, 2 za 5c.....
(Imamo jih dvojne vrste.)

DEMOKRACIJA, (Cankarjeva številka)

KRES, revija, I. 1922, št. 9-10.. 25
KRES, revija, I. 1922, št. 11-12.. 25
KRES, kulturni mesečnik, I. 1923, št. 2-3-4 40

NAJNOVEJŠE INFORMACIJE O DOBAVI DRŽAVLJANSTVA ZEDINJENIH DRŽAV

O ZDRAVSTVENIH NALOGAH SOC. ZAVAROVANJA, (Dr. Demet. Bleiweis-Trsteniški) . . 10

PROLETAREC, vezani letniki, 1919, 1921 in 1922, vsaki 5.00

TRJE LABODJE, ilustrirana revija 25

ANGLEŠKE KNJIGE.

ANARCHISM AND SOCIALISM, (Geo. Plechanoff), vezana .60

ANCIENT LOWLY, (C. Osborne Ward) dve knjige, 1313 strani, vezane 5.00

ANCIENT SOCIETY, (Lewis H. Morgan), vezana 1.50

BRASS CHECK, (Upton Sinclair). Slika korumpiranosti kapitalističnega žurnalizma, vezana 1.20

"DEBS, HIS AUTHORIZED LIFE AND LETTERS". (David Karsner), vezano v platno 1.20

END OF THE WORLD, (Dr. M. Wilhelm Meyer), vezana..... .60

EVOLUTION OF MAN, (Wilhelm Bölsche), vezana 60

EVOLUTION OF PROPERTY, (Paul Lafargue), vezana 60

HOOD AND MY NEIGHBOR, (Robert Blatchford), vezana 1.25

GOOSE-STEP, (Upton Sinclair). Studija ameriškega visokošolstva nad katerim imajo kontrolo privatni interesi, vezana . . . 2.00

IMPERIAL WASHINGTON, (R. P. Pettigrew), knjiga, ki opisuje prehodno dobo iz demokracije v denarni imperializem v Zd. državah, 441 strani, trda vezba 1.25

JUNGLE, (Upton Sinclair) povest iz chicaskih klavnice 1.20

KARL MARX, biographical memoirs, (Wilhelm Liebknecht), vezana 60

KING COAL, (Upton Sinclair), povest iz sadnjega štrajka (1913) coloradskih premegarjev, trda vezba 1.20

LAW OF BIOGENESIS, (J. Howard Moore), vezana 60

LIFE AND DEATH, (Dr. E. Teichmann), vezana 60

OUTLINE OF HISTORY, (H. G. Wells), vezana, 1171 strani 5.00

PHYSICIAN IN THE HOUSE, (J. H. Greer, D. D.) Domači zdravnik, vezana 2.00

REPUBLIC OF PLATO, vezana 2.00
RIGHT TO BE LAZY, (Paul Lafargue), vezana 60

ROBERTS RULES OF ORDER, vezana 1.50

SAVAGE SURVIVALS, (J. Howard Moore), vezana 1.25

SCIENCE AND REVOLUTION, Ernest Unterman, vezana 60

SOCIAL REVOLUTION, (Karl Kautsky), vezana 60

STRUGGLE BETWEEN SCIENCE AND SUPERSTITION, (A. M. Lewis), vezana .60

THEY CALL ME CARPENTER, (Upton Sinclair), trda vezba.. 1.75

THE CRY FOR JUSTICE, (Upton Sinclair) vezana 2.00

THE DREAM OF DEBS, (Jack London) 10

THE PROFITS OF RELIGION. Razprava o israbljanju ver za privatne interese 1.20

THROUGH THE RUSSIAN REVOLUTION, (Albert Rhys Williams), s slikami, 311 strani, vezana v platno 2.00

HUNDRED PER CENT (Upton Sinclair). Povest patrijota.. 1.20

VITAL PROBLEMS IN SOCIAL EVOLUTION, (A. M. Lewis), vezana 60

THOUGHTS OF A FOOL, (Evelyn Gladys), vezana 1.25

Naročilom priložite poštni ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahke pošljete poštne znamke.

Vse knjige pošljamo poštne prosto. Klubom in čitalnicam, pri vseh večjih naročilih liberalen popust.

Vsa naročila naslevite na:

PROLETAREC
3639 W. 26th Street,
Chicago, Ill.

Človek — vezilec časa.

Po pravici se človek imenuje "vezilec časa." V našem spominu družujemo naše prednike in naše potomstvo. Naše misli vključujejo iste, ki so živeli pred nami in tiste, ki pridejo za nami. Pred tisoči leti si je človeštvo polagoma pridobilo znanje o zeliščih in njih zdravilni vrednosti, in dolga vrsta rodov je cenila te tradicije, ki so segale daleč nazaj in sedaj naše stalno napredujoče znanstvo je izpopolnilo predpise raznih zdravil v taki meri, da bomo z njimi pustili našim potomcem neprecenljivo dedščino. Trinerjevo zdravilno grenko vino je eno teh. K tej zanesljivi preparaciji se lahko vedno zatečete kadar katerikoli član vaše družine trpi vsled slabega teka, kislin v želodcu, plinov v črevah, slabi prebavi, zaprtin, glavobolov, nervoznosti in sličnih želodčnih neredov. Vaš lekarnar ali trgovec z zdravili ga ima v zalogi in tam dobite tudi lahko Trinerjev Cough Sedative proti kašlju in prehladom in Trinerjev Liniment za revmatične bolečine, nevralgijo, bol v križu, otekline in pozeblane.

Tvoj list in tvoja stranka te potrebujeta — kakor potrebuješ ti stranko in list. Pristopi k Jugoslovanski Socialistični Zvezi in naroči "Proletarca".

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoračnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbere raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.